

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۸/۰۳

میر عبدالواحد سادات

تاچ فقید ، آزادیخواه بزرگ را گرامی میداریم

در ادامه گرامیداشت از پدران معنوی ما ، به بهانه شصتمین سالروز خاموشی شمع زندگانی یکی از تاجداران سلطان قلوب مردم دانا ، از شادروان براتعلی تاچ ، تبجیل میداریم که همچنان یکی از :
پدران حقوق مدرن و معاصر افغانستان و بانی حقوق تجارت در کشور ما می باشد .

میرهن است که بدون شناخت از مبارزه تاریخی علم و جهل و عدم آشنایی با تاریخ جدل سنت و مدرنیته که بعد از شمس النهار مطرح میگردد و بویژه نهضت های مشروطه خواهی اول ، دوم ، سوم ، و جنبش دیموکراتیک کشور که با دهه مشروطیت تداوم میآید . نسل جوان افغانستان هیچگاهی نمیتواند ، از مفاهیم جاودان آزادی ، ترقی و عدالت پاسداری نماید و بخاطر تحدید قدرت استبدادی مدافع حاکمیت قانون باشد .

زنده یاد براتعلی تاچ متولد دره زیبای ترکمن و سرخ پارسا (سال 1910 م) است ، که در نهضت امانی شامل مدرسه "صداقت" شهر کابل گردید و در اواخر این دوره ترقی و تعالی افغانستان در جمع یکصد تن دانش آموزان از طرف شاه امان الله برای کسب تحصیلات عالی به کشور ترکیه اعزام گردید . تاچ جوان و پر استعداد در رشته حقوق و علوم سیاسی به سطح عالی تحصیل نمود و بنابر علاقمندی شخصی به تحقیقات در بخش اقتصاد همت گماشت و مدتی در بانک شهر استانبول تجربه کاری کسب نمود .

در بازگشت بوطن ، تاچ فقید در ردیف نسل اول استادان فاکولته حقوق و با تحصیلات عالی در حقوق مدرن و معاصر ، (زنده یاد قدیر تره کی ، روانشاد ابراهیم عالمشاهی و اکبر پامیر فقید) ، جای استادان ترکی را احراز نمودند . همین بزرگان علم حقوق و استادان ورجاوند و دانشمند ما ، راه اختلاط نظام، نظام حقوقی اسلام و حقوق مدرن را که اساس آن در اولین قانون اساسی و ایجاد قوانین در کشور پیریزی گردیده بود ، تداوم دادند . تاچ فقید درین راستا، مقررات حقوقی ساختن تجارت و کواپراتیف ها را مطرح و اولین اصولنامه محاکمات تجارتي را تسوید نمود . این استاد بلند مرتبت و مبتکر حقوق ، افزون بر کار در موسسات دولتی ، توجه زیاد به راه و ایجاد زمینه های توسعه اقتصادی محلات مبدول و بخاطر دستیابی به این اهداف " شرکت تجارتي هزاره جات " را اساسگذاری نمود .

تاچ نو جوان که با چهره منفور استبداد آشنا بود ، در دوره مدرسه و حال و هوای مسلط نهضت امانی متوجه تغییرات عظیم ماحول خود میگردد و در زمان تحصیل و کشور در حال انکشاف و شگوفایی ترکیه ، براه نجات افغانستان از عقب ماندگی دهشتبار قرون ، از طریق دیموکراسی ، حاکمیت مردم ، وحدت واقعی ملی و برقراری عدالت باورمند میگردد .

این شخصیت سترگ ملی و علمی افغانستان برای تحقق آرمان ترقی و تجدد ، در احوال تغییرات بزرگ جهانی که زمامداران وقت مجبور به اعلام دیموکراسی و آزادی (از بالا و دربار) گردیدند . ترقیخواهان با راه اندازی تشکل های سیاسی و اشتراک در دوره هفتم پارلمان ، در میدان سیاست فعالانه حضور یافتند . درین احوال شور انگیز ، تاچ فقید در جمع از همفکران آزادیخواه (زنده یاد فرهنگ ، شادروان فتح محمد خان فرقه مشر ، زنده یاد محمد آصف آهنگ ، فقید نور الحق هیرمند ، زنده یاد عبدالحی عزیز و ... برهبری شخصیت کبیر ملی و مترقی شادروان غبار ، حزب وطن را ایجاد نمودند .

متأسفانه دستگاه حاکمه سلطنت تحمل حضور گسترده مردم را در میدان سیاست و اشتراک بهترین نمایندگان منتخب شانرا در پارلمان تحمل نتوانستند و با شیوه اسلاف راه سرکوب و استبداد را تکرار نمودند .

د پاپو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی دلیکنی بنی پازوالی په غره ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولی

بدین ترتیب جنبش مشروطیت سوم و دوره هفتم شورا که خوب درخشید ، توسط خود صدراعظم وقت که علاقمند لقب « پدر دیموکراسی » بود و البته با فشار اعضای قدرتمند شورای سلطنت سرکوب و منادیان و آزادیخواهان راهی زندان گردیدند .

مشروطه خواهان که بجز دیموکراسی ، حاکمیت قانون ، ترقی و عدالت هدف نداشتند ، مجبور گردیدند که بدون حکم قانون و فیصله محکمه برای سالیان متوالی پای در زنجیر ، رنج زندان را متحمل و خانواده های شان از حقوق کار و تحصیل محروم گردند .

درین جمع این شور و شر پسندان ، تاج فقید بعد از دهسال حبس رها گردید و متاسفانه فقط دوسال بعد بطور مرموزی وفات یافت .

خوشبختانه دو فرزند برومند این آزادیخواه سترگ ، محترم استاد شاه نور تاج و محترم همایون تاج حیات داشته و با تحصیلات عالی به فعالیت های فرهنگی خویش ادامه می دهند ، جناب همایون تاج از مبارزان سابقه دار و روشنگر متعهد ، میراث دار معنویت بزرگ پدر و بحیث یک فرهنگی فرهیخته ، افزون بر سایر فعالیت های سیاسی و اجتماعی ، مسولیت مجله وزین محبت را که در شهر لندن نشر میگردد ، عهده دار می باشد .

روان حقوقدان بلند مرتبت و آزادیخواه بزرگ تاج فقید شاد ، یادش گرامی و همیشه با حرمت

یادداشت :

دوستانیکه میخواهند ، در مورد تاج فقید بیشتر معلومات کسب نمایند ، به ماخذ آتی مراجعه خواهند فرمود ، که در آماده ساختن این یادداشت ، فیض برده شده است:

- غبار - افغانستان در مسیر تاریخ - جلد دوم (صفحات ۲۴۴ - ۲۵۴)
- پوهنیار - سید مسعود - ظهور مشروطیت و قربانیان استبداد در افغانستان (صفحه ۱۶۷)
- کبیری - امان الله - عقابان خونین و راز های اندوهگین (صفحه ۳۱۴)
- دانشنامه آریانا - مهدیزاده کابلی